

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут гісторыі
ПОЛАЦКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ПОЛАЦК У ГІСТОРЫІ І КУЛЬТУРЫ ЕЎРОПЫ

---

*Матэрыялы Міжнароднай
навуковай канферэнцыі
(Полацк, 22–23 мая 2012 г.)*

Мінск
«Беларуская навука»
2012

В. У. Чараўко, Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт, выкладчык кафедры айчыннай і ўсеагульнай гісторыі (г. Наваполацк)

Археалагічнае вывучэнне могільніка каля в. Івесь Глыбоцкага раёна ў 2011 г.

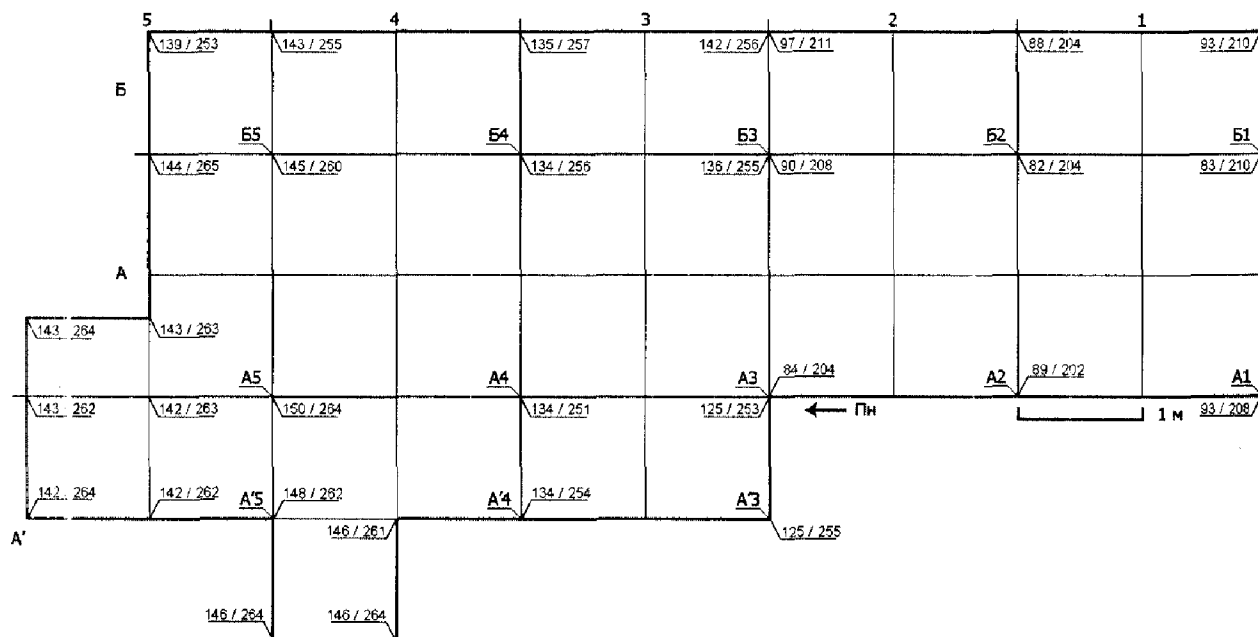
Уводзіны. У 2010–2011 г. экспедыцыі Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта праводзілі археалагічныя даследаванні на могільніку каля в. Івесь Глыбоцкага раёна. Могільнік каля в. Івесь размешчаны на заходнім беразе воз. Івесь (Псеўскі сельсавет Віцебскай вобласці) па дарозе з в. Івесь у в. Шо, паміж возерам і дарогай. Згаданая грунтовая дарога адыходзіць ад асфальтавагай пашы неўзабаве пасля моста праз пратоку паміж часткамі возера. Адлегласць могільніка ад в. Івесь складае каля 1,3 км, ад в. Шо – каля 1,5 км (ад могілак в. Шо). Мясцовае насельніцтва называе магілы французскімі, або аўстрыйскімі. Інфармацыя аб могільніку атрымана ў 2009 г. ад дацэнта ПДУ, кандыдата гістарычных навук Уладзіміра Аляксандравіча Лобача. У гэтым жа годзе на помніку намі была праведзена візуальная разведка. У 2010 і 2011 г. на могільніку былі праведзены археалагічныя даследаванні з мэтай вывучэння пахаванняў XIV–XVIII стст.

Асноўная частка. Грунты могільнік каля в. Івесь густа парос лесам і хмызняком. Рэльеф у асноўным роўны, аднак сустракаюцца перапады вышынь. Найбольшая колькасць візуальна заўважных надмагільных камянёў была сканцэнтравана на пляцоўцы плошчай 400 м² (20 × 20 м), якая была ачышчана ад хмызняку і мінулагадняга лісця. Пляцоўка арыентавана па баках свету, размешчана ў 5–7 м на ўсход ад грунтовай дарогі паміж вёскамі Івесь і Шо. Як у паўночны, так і ў паўднёвы бакі ад яе таксама сустракаюцца асобныя магілы.

У 2010 г. на ўсходнім ускрайку расчышчанай пляцоўкі быў закладзены шурф памерам плошчай 12 м², арыентаваны па баках свету. У 2011 г. да яго быў прырэзаны раскоп плошчай 22,5 м². Такім чынам, агульная плошча шурфоў у 2011 г. складала 34,5 м². Шурфы разбіваліся на квадраты 2 × 2 м. 3 поўначы на поўдзень квадраты пранумараваны, з захада на ўсход – пазначаны кірылічнымі літарамі. Квадраты на захад ад шурфа 2010 г. атрымліваюць літарныя абазначэнні са штрыхом. Такім чынам, у межах шурфоў 2010–2011 гг. былі цалкам ускрыты квадраты А1–А4 і часткова – квадраты А5, Б1–Б5, А'3–А'5.

Паколькі аб'екты, якія маглі быць выкарыстаны ў якасці рэпера, паблізу адсутнічалі, у гэтай якасці прымянялі спецыяльна загананы ў зямлю кавалак жалезнай трубы. Рэпер знаходзіўся на паўднёвы ўсход ад шурфа. Адлегласць да рэпера ад паўднёва-заходняга, паўднёва-ўсходняга, паўночна-заходняга, паўночна-ўсходняга куты шурфа 2010 г. складаў, адпаведна, 18, 13, 19 і 14 м (мал. 1).

Стратыграфія помніка. У межах шурфа стратыграфія мела наступны выгляд. Зверху на глыбіню 0,1 м ішоў слой дзёрну. Пад ім на глыбіню 0,1–0,4 м знаходзіўся пласт шэра-жоўтага пяску або чорнай глебы. Глыбей ішоў пласт

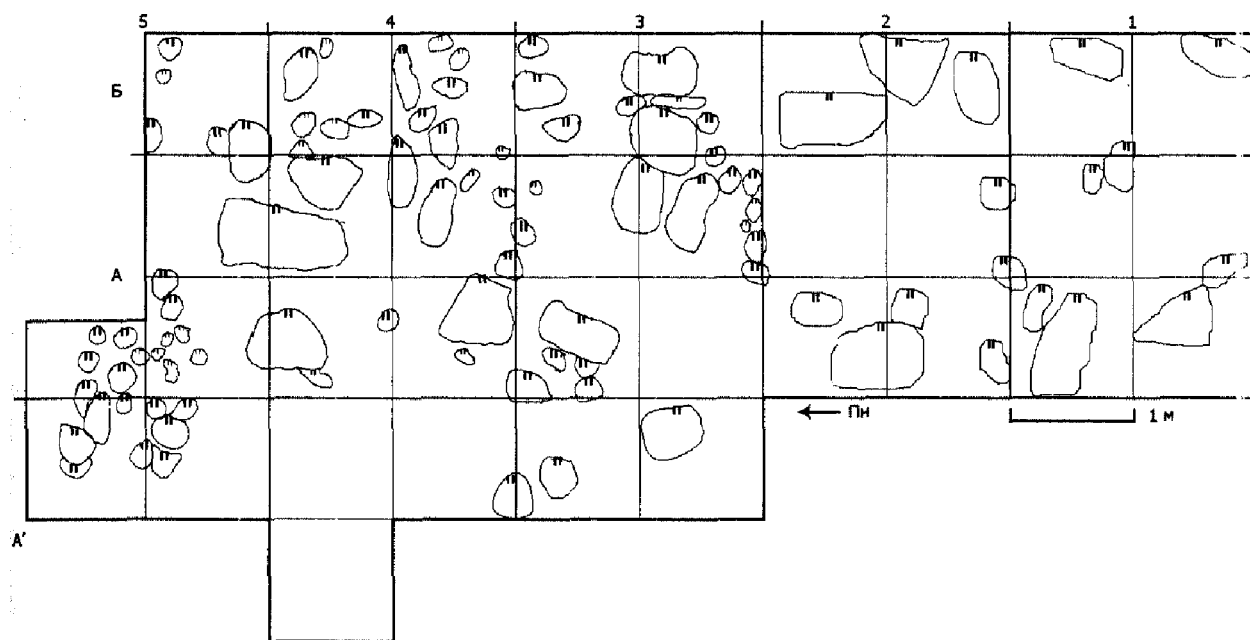
Мал. 1. Нівеліровачны план. Могільнік каля в. Івесь Глыбоцкага раёна. Даследаванні 2010–2011 гг.

жоўгага пяску. Ён меў магутнасць ад 0,2 да 0,4 м, у залежнасці ад профілю. На глыбіні 0,6–0,7 м сустракаліся пласты і ўкрапіны чырвонай гліны. Магутнасць пластоў была розная: калі на паўднёвым профілі яна дасягала 0,3 м, то на паўночным профілі шурфа 2010 г. была заўважана толькі прапластка гліны таўшчынёй каля 0,05 м, а ў шурфе 2011 г. асобныя лінзы чырвонай гліны сустракаліся толькі каля ўсходняга і заходняга краёў шурфа. У гліне была знойдзена вялікая колькасць дробных каменьчыкаў (друзу). Глыбей знаходзіўся слой мацерыковага, бледна-жоўтага пяску. Магільныя ямы былі запоўнены шэрым пяском.

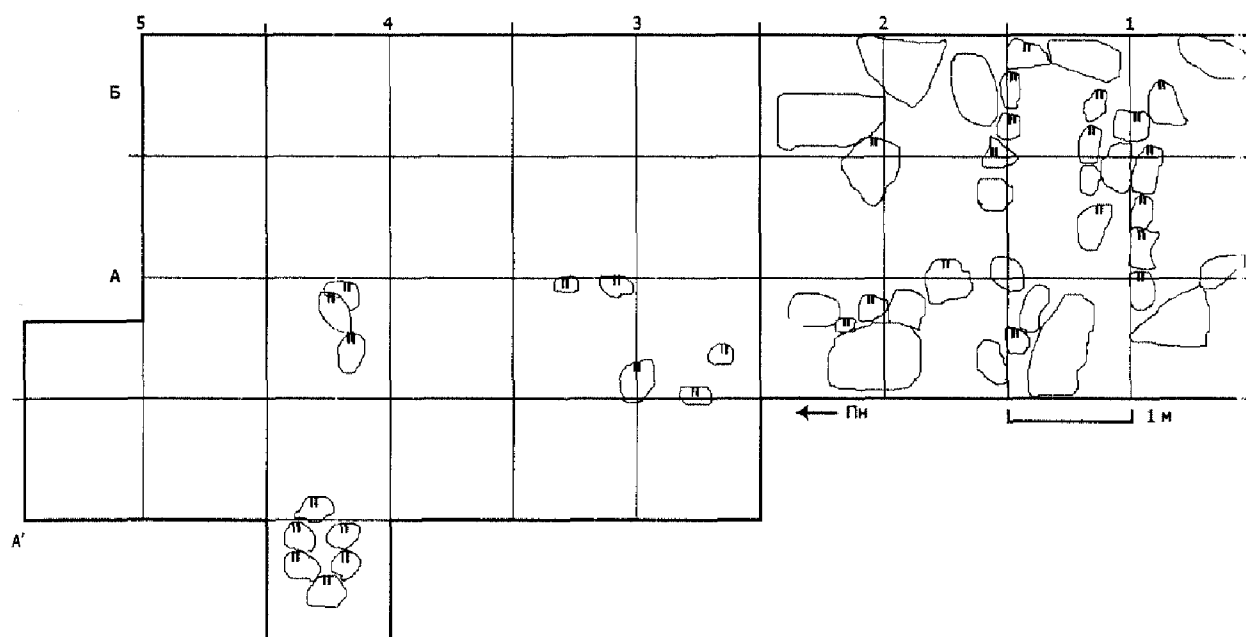
Пахаванні на могільніку маркіраваліся каменнымі надмагільнымі канструкцыямі, часткова схаванымі пад дзёрнам (мал. 2–4). Асабліва буйныя камяні абазначалі галаву і ногі нябожчыка. На некаторых валунах меліся высечаныя крыжы. Магілы былі арыентаваны па лініі ўсход–заход, былі прасочаны шэрагі магіл па лініі поўнач–поўдзень. Магільныя насыпы адсутнічалі. Размяшчэнне камянёў на дзённай паверхні дазваляла меркаваць аб наяўнасці ў межах шурфа сямі-васьмі пахаванняў. У працэсе раскопак было выяўлена і ўскрыта адзінаццаць пахаванняў (мал. 5). Пахаванні былі пранумараваны ў парадку іх выяўлення і мелі двойныя нумары – агульны і за год. Напрыклад, ускрытыя ў 2011 г. пахаванні атрымалі двойныя нумары 5–11 (2011-1–2011-7).

Адразу пад надмагільнымі канструкцыямі або ў культурным слоі была выяўлена кераміка XIV–XVI стст., што мае дачыненне да памінальнага інвентару.

Пахаванне 1 (2010-1) было размешчана ў паўночнай палове шурфа 2010 г. Яно было пазначана каменнай надмагільнай канструкцыяй. Надмагіллі 1, 2 і 3

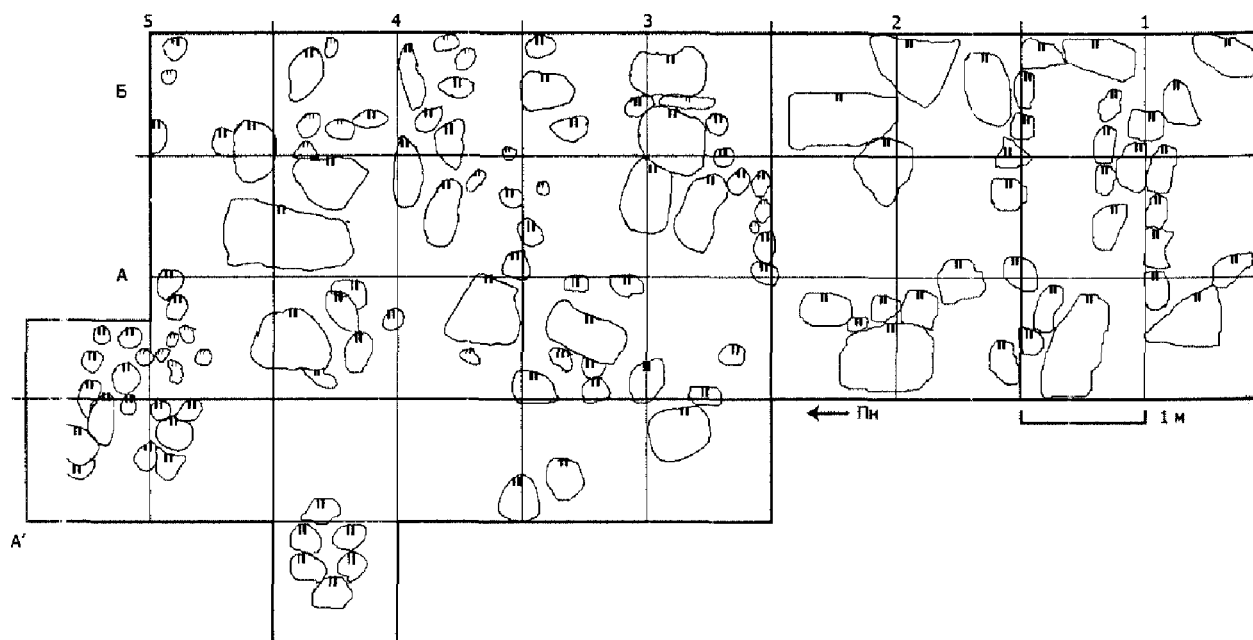

Мал. 2. Надмагільныя канструкцыі на ўзроўні дзённай паверхні. Могільнік каля в. Івесь Глыбоцкага раёна. Даследаванні 2010–2011 гг.

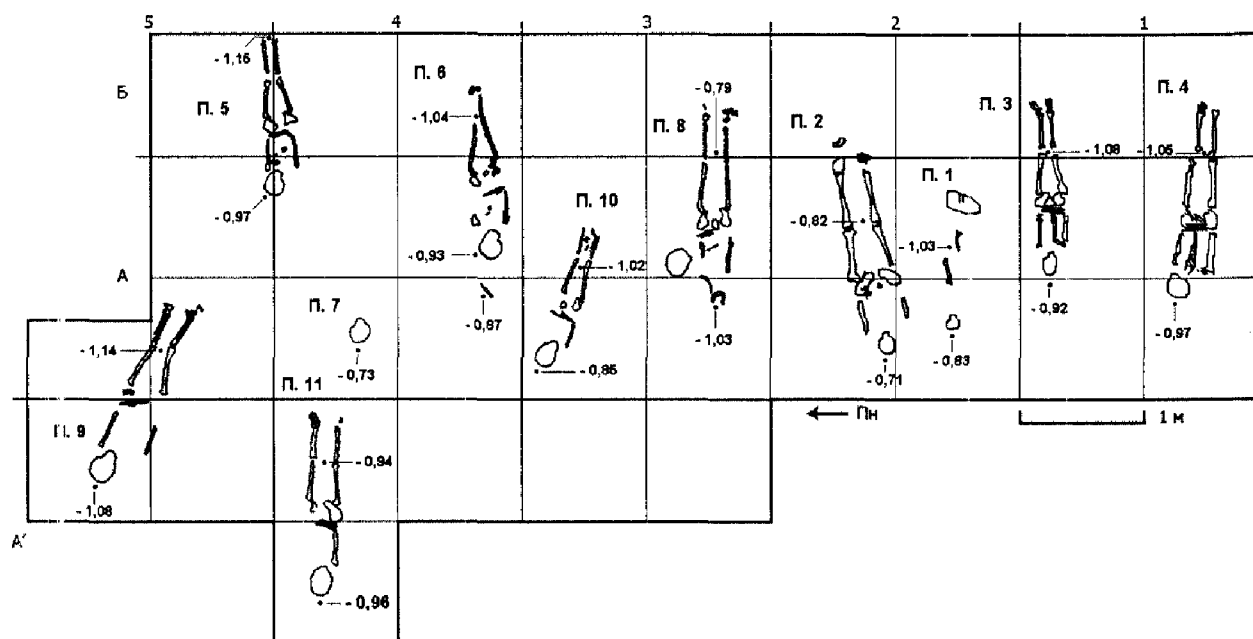

Мал. 3. Надмагільныя канструкцыі ў дзёрне і пад слоём дзёрна. Могільнік каля в. Івесь Глыбоцкага раёна. Даследаванні 2010–2011 гг.

выразна не размяжоўваліся (мелі агульныя сценкі ?), таму да надмагілля 1 дакладна адносіліся толькі два вялікія камяні. Адзін знаходзіўся ў тым месцы грудзей нябожчыка, другі пазначаў ногі. У самой магільнай яме, у тым месцы, дзе павінны былі быць галёначныя косці (не захаваліся), знаходзіўся яшчэ адзін камень, які не мог адносіцца да надмагільнай канструкцыі з прычыны глыбіні залягання.

Мал. 4. Надмагільныя канструкцыі (сумяшчэнне планаў, змешчаных на мал. 2, 3). Могільнік каля в. Івесь Глыбоцкага раёна. Даследаванні 2010–2011 гг.

Мал. 3. Размяшчэнне пахаванняў. Могільнік каля в. Івесь Глыбоцкага раёна. Даследаванні 2010–2011 гг.

Касцяк быў размешчаны на адлегласці 2,5 м ад паўднёвага і 0,5 м ад заходняга краю шурфа 2010 г. і прадстаўлены чэрапам і асобнымі косткамі шкілета. Глыбіня магільнай ямы складала каля 0,9 м (дакладныя лічбы гл. на мал. 1) Арленціроўка – галавой на захад. Палажэнне рук прасачыць не ўдалося з той прычыны, што косткі не захаваліся.

Справа ад касцяка знойдзена два цвікі ад труны, у тым ліку адзін каля чэрапа. Таксама справа ад шкілета выяўлены два кавалкі дрэва ад труны, у якія былі ўвагнаны два фрагменты прадмета з металу жоўтага колеру (медны сплаў, бронза?). Прадмет нагадвае мініяцюрны меч даўжынёй 4 см і шырынёй 0,2–0,4 см. Падобны артэфакт быў выяўлены Я. Г. Звяругам пры раскопках могільніка каля Барысаглебскай царквы ў Гродна [1, с. 137, 139]. Магчыма, гэты прадмет выконваў сакральную функцыю. У раёне касцей ног знойдзены фрагмент керамікі.

У адпаведнасці з вынікамі антрапалагічнай экспертызы, праведзенай антрапологам, старшым выкладчыкам Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта Вольгай Антонаўнай Емяльянчык*, пахаванне належала дзіцяці ва ўзросце трох-чатырох гадоў.

Пахаванне 2 (2010-2) было размешчана каля паўночнага края шурфа 2010 г. Яно было пазначана каменнай надмагільнай канструкцыяй, што з паўднёвага боку межавала з надмагіллем 1. У галавах пахавання меўся вялікі валунны камень з высечаным на заходнім баку крыжам. Побач з ім знаходзілася два камяні меншых памераў. Гэтыя камяні былі заўважны на ўзроўні дзённай паверхні. У дзёрне знаходзіліся яшчэ два камяні. Вялікі валун быў размешчаны ў нагах пахавання, пад дзёрнам каля яго ляжаў яшчэ адзін камень. Надмагільную канструкцыю можна ахарактарызаваць як пераходны стан да абкладкі.

Касцяк быў размешчаны на адлегласці 3,0–3,3 м ад паўднёвага і 0,4 м – ад заходняга края шурфа 2010 г. Глыбіня магільнай ямы складала каля 0,75 м. Арыенціроўка – галавой на захад з невялікім адхіленнем на поўдзень. Косці перадплеччаў практычна не захаваліся, аднак косці пальцаў рук знойдзены ў раёне таза, што ўскосна сведчыць аб палажэнні рук на жываце. Пахаванне безынвентарнае.

Паводле вынікаў антрапалагічнай экспертызы, пахаванне належала мужчыне ва ўзросце 18–20 гадоў.

Пахаванне 3 (2010-3) было размешчана ў паўднёвай палове шурфа 2010 г. Яно было пазначана каменнай надмагільнай канструкцыяй, што ўключала два буйныя валуны з усходняга і заходняга бакоў і каменную абкладку магілы па перыметры, у тым ліку чатыры камяні з паўднёвага і восем камянёў з паўночнага боку. Валун з заходняга боку быў расколаты на два фрагменты і фактычна складаўся з двух камянёў. На ім быў выбіты крыж. Надмагільную канструкцыю можна ахарактарызаваць як абкладку.

Касцяк быў размешчаны на адлегласці 0,8 м ад паўднёвага і 1 м ад заходняга краю раскопу. Глыбіня магільнай ямы складала каля 1 м. Арыенціроўка – галавой на захад. Рукі былі складзены на жываце, правая на левай. Пахаванне безынвентарнае.

* Аўтар удзячны В. А. Емяльянчык за праведзеную антрапалагічную экспертызу.

Паводле вынікаў антрапалагічнай экспертызы, пахаванне належала мужчыне ва ўзросце 40–50 гадоў.

Пахаванне 4 (2010-4) было размешчана каля паўднёвага краю шурфа 2010 г. і пазначана каменнай надмагільнай канструкцыяй, што складалася з двух буйных камянёў у галавах і аднаго – у нагах пахавання, а таксама шасці больш дробных камянёў, размешчаных злева (з паўночнага боку) ад пахавання. На ўзроўні дзённай паверхні былі заўважаны толькі тры вялікія камяні, астатнія былі задзярнованы. Надмагільную канструкцыю можна ахарактарызаваць як абкладку.

Касцяк быў размешчаны на адлегласці 0,4 м ад паўднёвага і 0,8 м ад заходняга краю шурфа 2010 г. Глыбіня магільнай ямы складала каля 1 м. Арыенціроўка – галавой на захад. Рукі былі складзены на жываце, правая на левай. Пахаванне безынварнае.

Паводле вынікаў антрапалагічнай экспертызы, пахаванне належала мужчыне ва ўзросце 30–40 гадоў.

Пахаванне 5 (2011-1) было размешчана каля паўночна-ўсходняга кута раскопу у 2011 г. Яно было пазначана надмагільнай канструкцыяй, што складалася з вялікага валуна ў галавах, двух камянёў меншых памераў у раёне грудзей і каля правай нагі нябожчыка, шасці невялікіх камянёў справа і злева ад ног нябожчыка. З заходняга боку на валуне быў высечаны крыж. Камяні надмагілля былі бачны на ўзроўні дзённай паверхні або знаходзіліся ў слоі дзёрну. Надмагільную канструкцыю можна ахарактарызаваць як пераходны стан ад вымасткі да абкладкі.

Касцяк быў размешчаны на адлегласці каля 1 м ад паўночнай сценкі шурфа. Глыбіня магільнай ямы складала каля 1 м (дакладныя лічбы гл. на мал. 1). Арыенціроўка – галавой на захад з нязначным адхіленнем на поўдзень. Рукі былі складзены на жываце, левая на правай. Пахаванне безынварнае. Прэсутнічалі цвікі ад труны, выяўленыя каля галавы і ног пахавання. У адпаведнасці з вынікамі антрапалагічнай экспертызы, пахаванне належала жанчыне ва ўзросце 50 гадоў і больш.

Пахаванне 6 (2011-2) было размешчана ва ўсходняй палове раскопу. Яно было пазначана надмагільнай канструкцыяй з шаснаццаці камянёў. Самыя буйныя камяні знаходзіліся злева ад пахавання і ў галавах. Камяні, як і ў папярэднім выпадку, былі заўважаны на ўзроўні дзённай паверхні або знаходзіліся ў дзёрне. Надмагільную канструкцыю можна ахарактарызаваць як пераходную ад вымасткі да абкладкі. Першапачаткова надмагілле мела іншы выгляд, паколькі пад валуном, што маркіраваў галаву пахавання 6, знаходзілася плечавая костка суседняга пахавання 10. Таму не выключана, што першапачаткова гэты камень адносіўся да надмагілля пахавання 10.

Касцяк быў размешчаны на адлегласці 2,5 м ад паўночнага, 2,1 м ад паўднёвага (2011 г.) і 0,5 м ад усходняга края раскопу. Глыбіня магільнай ямы

складала каля 1 м. Арыенціроўка – галавой на захад з нязначным адхіленнем на поўдзень. Рукі былі складзены на грудзях, правая на левай. Пахаванне мела інвентар, прадстаўлены галаўным уборам з чатырнаццаці квадратных бляшак. Па вуглах яны маюць адтуліны-дзірачкі для мацавання да асновы. Матэрыял – пазалочаны метал светла-шэрага колеру. Неўзабаве пасля выняцця з шурфа бляшкі пачарнелі, што можа ўказваць на пазалочаны сярэбраны сплаў. Бляшкі вельмі тонкія, выраблены ў тэхніцы ціснення, што можа ўказваць на перыяд вырабу – XII–XIII стст. Падобныя артэфакты ў пахаваннях былі выяўлены А. М. Ляўданскім каля в. Пуцілкавічы Ушачскага раёна (XII–XIV стст.), А. В. Квягкоўскай каля в. Перавоз Глыбоцкага раёна (XIII–XIV стст.), М. В. Клімавым каля в. Лучна (XII – першая палова XIII ст.) [2, с. 234; 3, с. 31–32; 4, с. 177].

Па выніках антрапалагічнай экспертызы, пахаванне належала жанчыне ва ўзросце 40–50 гадоў.

Пахаванне 7 (2011-3) было размешчана ў паўночна-заходняй частцы шурфа. На ўзроўні дзённай паверхні яно было пазначана надмагільнай канструкцыяй з аднаго вялікага валуна і двух невялікіх камянёў. Пад дзёрнам, глыбей за яго, знаходзіліся яшчэ тры камяні. Надмагільную канструкцыю можна ахарактарызаваць як вымастку. Першапачатковае надмагілле магло мець іншы выгляд, некаторыя камяні маглі адносіцца да пахавання 11 (лакалізацыя – на захад ад пахавання 7).

Шкілет быў прадстаўлены чэрапам, які быў размешчаны на адлегласці 2,5 м ад усходняга і 3,5 м ад паўднёвага краю раскопу. Глыбіня магільнай ямы складала 0,73 м. Пахаванне было арыентавана галавой на захад. Палажэнне рук прасачыць не ўдалося з-за незахаванасці касцяка за выключэннем чэрапа. Пахаванне безынвентарнае. Паводле даных антрапалагічнай экспертызы, яно належала дзіцяці ва ўзросце 1,5 – 3–4 гадоў.

Пахаванне 8 (2011-4) было размешчана каля паўднёвага краю раскопу 2011 г. Яно было пазначана надмагільнай канструкцыяй з чатырнаццаці камянёў. Камяні былі заўважаны на ўзроўні дзённай паверхні або знаходзіліся ў слоі дзёрну. Чатыры асабліва буйныя валуны знаходзіліся ў нагах, над тазам і злева ад ног нябожчыка. Справа (з паўднёвага боку) пахаванне маркіравалася абкладкай з пяці невялікіх камянёў, размешчаных строга ўздоўж лініі поўнач–поўдзень. Надмагільную канструкцыю можна ахарактарызаваць як пераходную ад вымасткі да абкладкі. Першапачатковы выгляд надмагілля мог быць іншым (не выключана прыналежнасць аднаго з вялікіх валунных камянёў да надмагілля пахавання 10, размешчанага на захад ад пахавання 8).

Касцяк быў размешчаны на адлегласці 0,2 м ад паўднёвага (2011 г.) і 0,7 м ад усходняга краю раскопу. Глыбіня магільнай ямы складала каля 1 м. Анатамічны парадак быў парушаны ў выніку разрастання карнявой сістэмы дрэва. Чэрап знаходзіўся побач з астатнім шкілетам злева ад грудзей, ніжняя сківіла, косці правай рукі і лапатка – на адлегласці да 0,2 м на захад ад месца палажэння

астагніх частак шкілета. Арыенціроўка – галавой на захад. Рукі былі складзены на жываце. Пахаванне безынварнае. Па выніках антрапалагічнай экспертызы, пахаванне належала мужчыне ва ўзросце 20–30 гадоў.

Пахаванне 9 (2011-5) было размешчана ў паўночна-заходнім куце раскопу. Яно было пазначана надмагільнай канструкцыяй з дваццаці двух камянёў, што складалі вымастку. Камяні мелі невялікія памеры, пахаванне не было маркіравана буйнымі валунамі ў галавах і/або нагах. Камяні былі размешчаны няшчыльна. Яны былі заўважаны на ўзроўні дзённай паверхні або знаходзіліся ў слоі дзёрну.

Касцяк быў размешчаны на адлегласці 0,2 м ад заходняга і 0,5–1,1 м ад паўночнага краю раскопу 2011 г. Глыбіня магільнай ямы складала каля 1,1 м. Арыенціроўка – галавой на паўночны захад. Рукі былі складзены на жываце. Касцяк масіўны. Пахавальны інвентар адсутнічае. Паводле антрапалагічнай экспертызы, пахаванне належала мужчыне ва ўзросце 30–40 гадоў.

Пахаванне 10 (2011-6) было размешчана ў паўднёвай частцы раскопу 2011 г. Яно было пазначана надмагільнай канструкцыяй з сямі камянёў. Вялікі валунны камень знаходзіўся ў раёне грудзей і жывата пахаванага, у раёне галавы былі размешчаны чатыры камяні меншага памеру. Яшчэ два камяні невялікага памеру знаходзіліся ў раёне ног і справа (з паўднёвага боку) ад касцяка пад слоём дзёрну. Надмагільную канструкцыю можна ахарактарызаваць як вымастку. Трэба меркаваць, што першапачатковы яе выгляд быў іншым. Напрыклад, некаторыя з камянёў надмагілля 6 маглі першапачаткова адносіцца да надмагілля 10.

Касцяк быў размешчаны на адлегласці 0,4–0,8 м ад паўднёвага (2011 г.) і 0,5 м ад усходняга краю раскопу. Глыбіня магільнай ямы складала каля 0,9 м. Арыенціроўка – галавой на паўночны захад. Рукі былі складзены на грудзях, левая на правай. Пахаванне безынварнае, аднак быў выяўлены цвік ад труны.

Анатамічны парадак касцей быў часткова парушаны – левая плечавая костка знойдзена злева (на поўнач) ад пахавання на адлегласці 0,5 м. Па выніках антрапалагічнай экспертызы, пахаванне належала дзіцяці ва ўзросце каля 9 гадоў.

Пахаванне 11 (2011-7) было размешчана каля заходняй сценкі шурфа. Яно было пазначана каменнай канструкцыяй, якую немагчыма было заўважыць на ўзроўні дзённай паверхні і прасачыць ў дзёрне. Пад дзёрнам былі выяўлены шэсць камянёў, размешчаных над касцяком у раёне галавы, грудзей, касцей рук і таза. Не выключана, што першапачаткова надмагілле мела іншы выгляд, і адзін або некалькі камянёў надмагілля 7 першапачаткова складалі надмагілле 11. Надмагільную канструкцыю можна ахарактарызаваць як абкладку або пераходны стан ад вымасткі да абкладкі.

Касцяк быў размешчаны на адлегласці 3,5 м ад паўднёвага краю раскопу і выходзіў за яго першапачатковыя межы, таму была зроблена прырэзка.

Глыбіня магільнай ямы складала 0,95 м. Арыенціроўка – галавой на захад. Рукі былі складзены на жываце. Пахаванне безынварнае.

Паводле вынікаў антрапалагічнай экспертызы, пахаванне належала жанчыне ва ўзросце 50 гадоў і больш.

Заклучэнне. Такім чынам, археалагічнае даследаванне могільніка каля в. Івесь у 2010–2011 гг. дазваляе зрабіць наступную выснову: паколькі галаўны ўбор з пахавання 6 датаваны XII–XIII (XIV ?) стст., а рэшткі керамічнага начыння (памінальны інвентар) – XIV–XVI стст., грунтовы могільнік пачаў існаванне не пазней за XIV ст. Наяўнасць цвікоў ад трун сведчыць аб тым, што могільнік выкарыстоўвалі і ў больш позні час. Форма каменных надмагілляў, пераход ад вымасткі да абкладкі, што выразна прасочваецца ў даследаваных пахаваннях, дазваляе выказаць меркаванне аб працяглым часе выкарыстання грунтовага могільніка. Далейшае даследаванне могільніка каля в. Івесь дазволіць удакладніць перыяд яго функцыянавання.

Літаратура

1. Звяруга, Я. Г. Даследаванні на Каложскім плато ў Гродне / Я. Г. Звяруга // Гіст.-археалаг. зб. – 2006. – Вып. 21. – С. 137–147.
2. Ляўданскі, А. Кароткае паведамленне аб досьледах культур эпохі жалеза ў БССР у 1930–1931 гг. / А. Ляўданскі // Працы сэкцыі архэалёгіі. – Мінск, 1932. – Т. 3. – С. 230–235.
3. Квяткоўская, А. В. Даследаванне каменных магіл каля в. Ваўча Докшыцкага і в. Перавоз Глыбоцкага раёнаў / А. В. Квяткоўская // Гісторыя і археалогія Полацка і Полацкай зямлі : тэз. дакладаў навук. канф., прысвеч. 1130-годдзю Полацка. – Полацк, 1992. – С. 30–32.
4. Климов, М. В. Погребальные памятники полоцкой округи XIII–XVIII вв. / М. В. Климов, В. В. Черевко // Полоцк : Полоцк и Полоцкое княжество (земля) в IX–XIII вв., летопись древних слов, Полоцк и его округа в XIV–XVIII вв., ремесло, денежное обращение и торговые связи Полоцка в средневековье (по данным археологии, нумизматики и письменных источников), культура и просвещение в средневековом Полоцке / О. Н. Левко [и др.]; редкол.: А. А. Коваленя (гл. ред.) [и др.]; науч. ред. О. Н. Левко. – Минск : Беларус. навука, 2012. – С. 176–182.

Резюме

В. В. Черевко

Археологическое изучение могильника возле д. Ивесь Глубокского района в 2010–2011 гг.

Статья посвящена описанию археологических разведок на грунтовом могильнике возле деревни Ивесь Глубокского района Витебской области. Цель разведки – исследовать погребальные памятники XIV–XVIII вв.

Могила на исследуемом кладбище были маркированы обкладками из крупных камней, в головах/ногах находились наиболее крупные камни. На некоторых камнях были высечены кресты. Могильные насыпи отсутствовали. Могила были ориентированы по линии восток–запад. Площадь шурфа составила 34,5 м². Всего было вскрыто 11 погребений.

Summary

V. V. Charauko

The archaeological research of the cemetery near Ives village of Glubokskiy district in 2010–2011

The article describes the archaeological exploration of the ground cemetery near Ives village of Glubokskiy district in Vitebsk region. The aim of the exploration is to investigate the funerary burials of XIV–XVIII centuries.

The graves at the cemetery under investigation are marked with the help of large gravestones, which have the biggest size at the head/foot of the graves. There are carved crosses on some stones. There are no grave mounds. The graves are oriented along the East–West line.

The area of the pit is 34,5 metres. 11 burials have been opened.